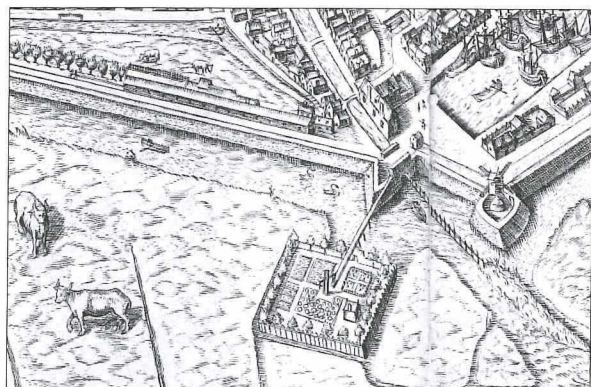
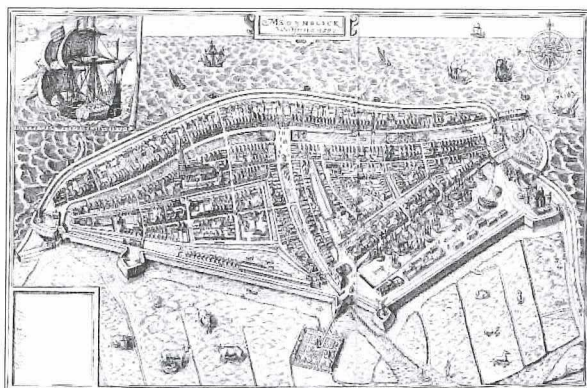

Hotel het “Wapen van Medemblik”

Oosterhaven 1 is nog altijd een zeer bekende plek in de stad. Het monumentale gebouw kent een rijke geschiedenis en roept bij veel plaatsgenoten ongetwijfeld veel herinneringen op. In de vorige eeuw hebben tal van verenigingen hier heel vaak vergaderd en zeker ook feest gevierd. In deze bijdrage slechts enkele voorbeelden. Het “WAPEN VAN MEDEMBLIK”, aldus de huidige tekst aan de voorkant van het gebouw. Een oude foto uit 1915 toont twee andere woorden: LOGEMENT en UITSPANNING. Deze verwijzing krijgt straks een toelichting. Eerst gaan we even terug naar de tijd dat er een nieuwe haven werd aangelegd. In 1592 is er toen op de kaasmarkt een opmerkelijk gebouw tot stand gekomen. Het zal uitgroeien tot een zeer bekende brouwerij.

Bierbrouwerij “het Anker”

Wie nu langs “het Wapen” wandelt, zal deze plek waarschijnlijk niet verbinden met “het Anker”. Aan het einde van de zestiende eeuw krijgt Medemblik voor de vijfde keer een bierbrouwerij met de zojuist genoemde naam. Op de bekende oude plattegrond van Utenwael (1599) komt de brouwerij opvallend in beeld. Ook in de atlas van Blaeu (1649) met de twee aanvullende havens is het Anker weer goed te zien.

Afb. 1: Boven: plattegrond uit 1599 van Paulus Utenwael. Onder: uitsnede met bierbrouwerij “Het Anker”, het latere “Wapen”.

Over de geschiedenis daarvan sinds 1590 schreef Peter Swart in onze zestiende Jaaruitgave een indrukwekkend verhaal. Zo leren we van hem dat met name door de weduwe van de aankoper Pieter Erikz de brouwerij heel goed draaide. Haar naam is Gees Jans en ze leverde in de jaren 1615-1625 aanzienlijk meer bier aan de stad dan de andere brouwers.

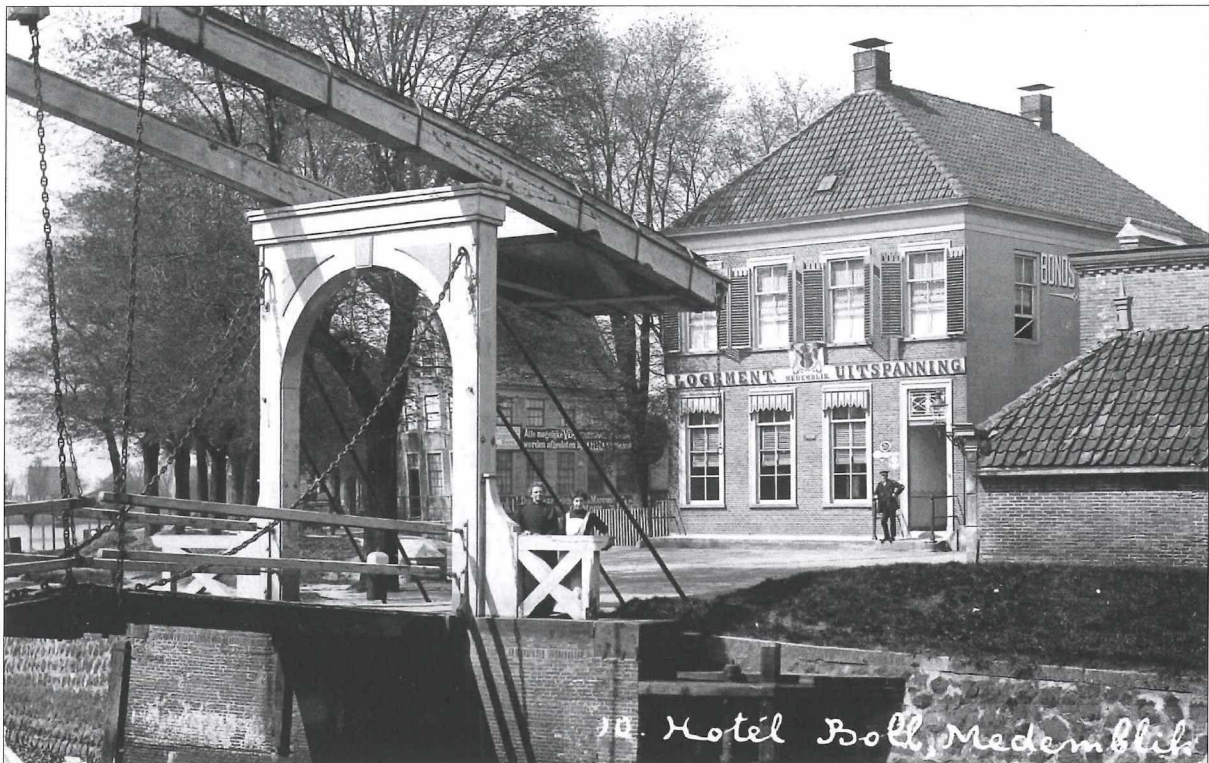
Aan het eind van de 18e eeuw is er een sterke verandering opgetreden. Bierbrouwerij “het Anker” is nog de enige. In 1805 komt er een Hoornse eigenaar (Allard Merens) maar de bierproductie gaat nog steeds sterk achteruit. In 1832 is het bedrijf gestopt. Het pand wordt gesloopt en dan? Het is 1853 en de zoon van Merens (notaris in Medemblik) verkoopt de voormalige brouwerij en de bijbehorende woon- en pakhuizen aan Neeltje de Boer Witlok. Een jaar later (1854) wordt er een nieuw huis met stal gebouwd en zo ontstaat de voorloper van de huidige bestemming: Een logement.¹

Logement en Uitspanning

Vele jaren zijn de namen logement en uitspanning de typering van “het Wapen”. In de tweede helft van de 19e eeuw biedt het gebouw steeds meer ruimte voor reizigers met paard en wagen. Dat beide namen typerend blijven, illustreert een afbeelding uit 1915. “Het Wapen” is sinds 1854 uitgegroeid tot de mogelijkheid om bij de binnenkomst over de brug een opvang aan te bieden voor heel veel paarden.

Een opmerkelijk bericht met lovende woorden staat in de Enkhuizer Courant uit 1885 (02-20, p2). Het is een grappig verhaal van Jodocus Nergenthuis. Hij beschrijft hoe hij met de diligence bedwaard over de tolgeweg naar Medemblik reist met als enige reisgenote een ‘Medembliksche jongedame’. De eindbestemming is “het Wapen”. “Beleefd werd ik door de kelner ontvangen en spoedig maakte ik kennis met de eigenaresse, Mejuffrouw Groot. Ik at er heerlijk, sliep er uitmuntend en vond alles wat men in een logement vinden kan.”

Een overzicht van de activiteiten die in het hotel en koffiehuis plaats vonden, kan men afleiden uit de tekst over de aanbidding van het pand in oktober 1889 met als opschrift: ‘Uit de hand te koop Hotel en koffiehuis.’ Door bijzondere omstandigheden wordt te koop aangeboden een zeer gunstig gelegen Hotel en Koffiehuis benevens stalling en uitspanning voor ruim 200 paarden. Aan het hotel zijn verbonden 2 Sociëteiten, Nutsvoorlezingen, Rederijkersvoorstellingen en verschillende Vergaderingen, hetwelk een ruim fatsoenlijk bestaan opleverd.²

Afb. 2: Hotel Boll omstreeks 1915, zowel logement als uitspanning.

De toenmalige eigenaar Jan Groot moest nog enkele jaren wachten op de koper. Op 10 januari 1894 komt er eindelijk een nieuwe logementhouder. De veiling in "het Wapen" wordt geleid door notaris A.K. Ninaber.³ Bastiaan Boll Jr. is de koper die voor het hotel plus de stal f 6.965,- betaalt.⁴

De nieuwe eigenaar zal vanaf 1894 zeer veel activiteiten organiseren. Als onze Medemblicker Courant op 27 mei 1905 voor de derde keer verschijnt, lezen we een ingrijpend bericht. "Door de onlangs ontslagen bediende J. de G. van de heer Boll werd Dinsdagmorgen een revolver afgeschoten op diens zoon, gelukkig zonder hem te raken.

Medemblik - Kwikkelsbrug.

Afb. 3: "Het Wapen" in een andere setting: de draaibrug die in 1916 de wipbrug verving.

De revolver werd in beslag genomen en van een en ander proces-verbaal opgemaakt.”

Wie de digitale Medemblikker Couranten in het Westfries Archief doorbladert (1905-1950) ontdekt tal van gebeurtenissen, die in het hotel hebben plaats gevonden. Een klein voorbeeld is een advertentie uit 1910. Het betreft een nieuwe ‘waschmaschine’. Iedere maandag van 10 uur tot 1 uur kunnen onze plaatsgenoten in “het Wapen” ‘proefwasschen bij de heer Boll’.⁵

Naamloze Vennootschap in 1919

Als Bastiaan Boll jr. 25 jaar lang de hoofdrolspeler is geweest, krijgt “het Wapen” meerdere eigenaren. Het is in 1919 een Naamloze Vennootschap geworden. Als directeur zal optreden de heer W. Rol. Tot gérant (hotelbedrijfsleider) is benoemd C. de Groot uit Purmerend.

Voordat er een grote verbouwing tot stand komt, vindt er woensdag 4 juni een ‘Boelhuis’ plaats. Vrijwel de hele inventaris van het hotel is in de aanbieding tegen ‘contant geld’. Zo worden er bijvoorbeeld 3 biljarts aangeboden, waaronder één zo goed als nieuw Prins Hendrik biljart.⁶

Zeven jaar later krijgt het N.V. hotel een nieuwe directeur met een bekende naam: W. Heerdt. In die tijd is de naamgeving voor het hotel anders geworden. Het werd toen veelal ‘de Vennoot’ genoemd, aldus H. Langereis.

Verenigingsleven

Dat “het Wapen” vele jaren het verenigingsleven in de vorige eeuw zichtbaar maakte, tonen tal van krantenberichten. Hier een klein voorbeeld. Tweede Paasdag in 1931 is de eerste uitvoering van de Tooneelvereniging “Hierna Beter”. Een stampvolle zaal met een succesvol optreden. In het bekende proefschrift van Huizinga (1940) over Medemblik en de Zuiderzeewerken lezen we: “Het behagen, dat de Westfriezen scheppen in zang en toneel, verklaart het vrij grote aantal verenigingen op dit gebied. Vooral de arbeiderstoneelvereniging “Hierna Beter” mag zich in een grote belangstelling verheugen. Zij bepaalt zich niet slechts tot het geven van uitvoeringen met eigen krachten, doch laat ook gezelschappen van naam uit de grote steden van tijd tot tijd optreden. Dit zint de Medemblikkers wel; zij gaan graag uit en hun smaak is waarlijk niet van dien aard, dat zij met alles tevreden zijn.” (p195).

Dikwijls hebben onze voetbalverenigingen DVO en MFC niet alleen in “het Wapen” vergaderd, maar ook gezellige bijeenkomsten georganiseerd. Zo meldt de Medemblikker Courant eind mei 1949: “Zondag gaf DVO voor haar leden en belangstellenden een toneelvoorstelling. De avond werd besloten met een gezellig bal met attracties, wat door de jongelui op hoge prijs wordt gesteld.”

Vaak heeft de oprichting van een nieuwe vereniging “het Wapen” als beginpunt. Een noemenswaardig voorbeeld is natuurlijk de Oudheidkundige Vereniging “Medenblik”. Op 30 november 1962 wordt dit besluit genomen.

Afb. 4: “Het Wapen” anno 1950. De uitspanning is inmiddels vervangen door een garage.

Bij de oprichtingsvergadering zijn 13 personen in "het Wapen" aanwezig. Vijf jaar later zijn er al 125 leden. Dat "het Wapen" in deze eeuw nog steeds een vermeldenswaardige plek blijft, tonen de zinnen over de afsluiting van onze jaarlijkse excursies: "Het traditionele diner in "het Wapen" was het eindpunt van de trip."

Muziek en dans

Muziek- en dansavonden in "het Wapen" roepen ongetwijfeld bij veel plaatsgenoten nog plezierige herinneringen op. In de aankondigingen over samenkomsten in de vorige eeuw staat vaak met dikke letters: BAL NA. Harddraverij is zeker niet het enige festijn geweest met een eindfeest in "het Wapen". Als de muziekvereniging Crescendo haar 75-jarig bestaan viert dan laat zich raden waar de receptie begon (1971-10-09) en de dansavond eindigde. Zeker in de vorige eeuw was de zaal voor muziek en dans voor velen een fijne kennismaking met nieuwe vrienden en vriendinnen. Die persoonlijke ontmoetingen gebeurden met name in de vorige eeuw, in een tijd dat internet en smartphone nog niet bestaan!

Verbouwingen

Wie de oude afbeeldingen van "het Wapen" opzoekt, beseft dat er sinds 1854 veel verbouwingen zijn geweest. In de vorige eeuw gebeurde dat bijvoorbeeld na de eerste wereldoorlog in 1919.

"Naar wij vernemen zal het hotel weldra een grote verbouwing ondergaan en geheel naar de eisen des tijds worden ingericht".

Enkele jaren na de Tweede Wereldoorlog kan men wederom een heropening bewonderen met een feestelijke viering (zaterdagmiddag in 1948, 26 juni). "Een zeer goede verbetering is de grote nooduitgang in de toneelzaal welke direct naar buiten leidt en waarvan men op een balkon komt waarvan men zich direct op de kaasmarkt bevindt."

Een week later staat de volgende reactie in de Medemblicker Courant van de toenmalige bedrijfsleider G.J. van de Wetering: "Langs deze weg betuigen wij onze welgemeende dank aan alle plaatselijke Verenigingen in het bijzonder aan "Zanglust", leveranciers en aan allen die bij de heropening van "Het Wapen van Medemblick" hun belangstelling toonden."

Dat verbouwingen nog geen eindpunt hebben gekregen, vertelt een typerende recente mededeling (juni, 2017): "Met enige regelmaat wordt telkens een ander deel van het pand aangepakt. Verbouwing is nodig om de gasten van het hotel ook in de toekomst optimaal te blijven bedienen. Want stilstand is achteruitgang."⁷

De huidige situatie?

Het antwoord op deze vraag lezen we in 2020.

Afb.5: Hotel "het Wapen" anno 2020.

Er wordt dan een medewerker voor de bediening gevraagd. Waarschijnlijk heeft Petra Fit daartoe de volgende kenschets geschreven: "Al vanaf 1954 ontvangen wij onze gasten in ons familiebedrijf "Het Wapen van Medemblik". Ondertussen uitgegroeid tot een modern en dynamisch bedrijf met een drie sterren superieur, een hotel van 26 kamers, een restaurant met ruim 100 couverts dat zich keer op keer blijft vernieuwen en moderne zalen voor zowel zakelijke als privé bijeenkomsten tot 120 gasten."

Een eerdere typering met lovende woorden, meldde het Algemeen Dagblad eind vorige eeuw (29-1-1994): "Van buiten een oude stadsherberg en van binnen een behaaglijk, modern horeca bedrijf. Naast luxueus restaurant gezellige serre als (eet)caféruimte met ten dele fraai uitzicht op binnenhaven. Snelle maar gemoedelijke en zeer attente bediening. Smetteloos sanitair."

Honderd jaar na de begintijd kreeg "het Wapen" een eigenaar met een naam die nog steeds toonaangevend is: **Fit**. Drie generaties hebben het gebouw een Fit-gezicht gegeven. De familienaam is nog steeds een bron van betekenis voor de huidige toestand van het gebouw. Dat Petra Fit en haar man Frank Bakker de waarde van de geschiedenis van "het Wapen" belangrijk vinden, illustreert een huidige tentoonstelling (via ingang van Kaasmarkt). "Verbouwing en vernieuwing zijn nodig om onze gasten ook in de toekomst optimaal te blijven bedienen."

Tenslotte: Dat de coronamaatregelen van de overheid eveneens "het Wapen" getroffen hebben, is een feit. In mijn schrijfperiode van dit artikel was het terras toen elke dag leeg. Ja, jammer!

Ad Dudink
Medemblik, mei 2020

Geraadpleegde bronnen

P. Swart, *'Wij willen Haarlemmer Bier'*, Jaaruitgave 2007-2008, no. 16, Oudheidkundige Vereniging "Medenblik", 13-27.

G.B.W. Huizinga, *'Medemblik, inzonderheid in verband met zuiderzeewerken'*, Proefschrift 1940.

P.S. Teeling & H. Langereis, *MEDEMBLIK, Grepen uit de roemrijke geschiedenis van de oude Radboudstad*, Idema, Medemblik, 1988.

Kroniek van Medenblik, 2012.

Westfries Archief.nl/kranten.

www.hetwapenvanmedemblik.nl

Herkomst afbeeldingen:

Atze Kamma, Opperdoes: 1

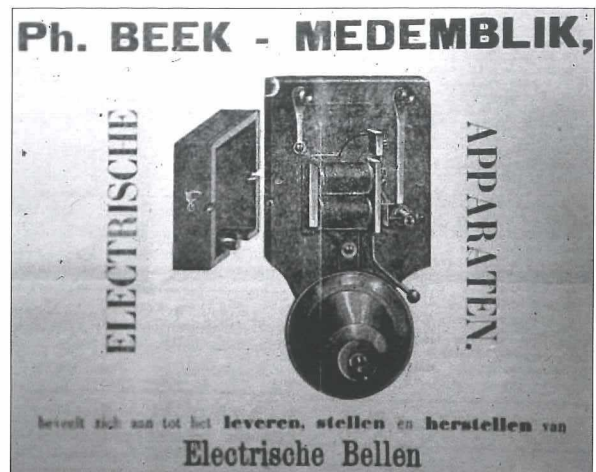
Fam. R. Bood, Medemblik: 2

Mevr. Smit-Bijlsma, Medemblik: 3

Hr. T. van Doorn, Medemblik: 4

Arnold de Greeuw, Medemblik: 5

- 1 Neeltje (1854-1863) wordt opgevolgd door Renke Ypey (1863-1875) en daarna is Christiaan Gijzelaar de bedrijfsleider.
- 2 Nieuwe Hoornsche Courant, 1889-10-30.
- 3 Notaris Ninaber plaatst omschrijving in Enkhuizer Courant, 1894-01-07.
- 4 Kaartsysteem Teeling/Stavenuiter, kaartnr. 1717.
- 5 Medemblikker Courant, 1910-02-19.
- 6 Medemblikker Courant, 1919-05-31.
- 7 Westfriese zaken.nl, 9e jaargang, juni, 2017.

FIRMA IDEMA & SEVERS		VOOR HIEEN K. H. IDEMA	
ELECTRISCHE BOEK-, COURANT- EN HANDELSDRUKKERIJ		BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL - ADVERTENTIE-BUREAU	
NIEUWSTRAAT 35		MEDEMBLIK	
POSTREKENING 66914		TELEFOON 6	
UITGAVE MEDEMBLIKKER COURANT - NIEUWSBLAD VOOR MEDEMBLIK & OMGEVING			
TARIEFPRIJZEN			
Abonnement:			
per kwartaal f 0,50, per post f 0,65			
Advertentiën:			
per regel 10 ct.; 4 plaatsingen eener zelfde advertentie (in eens opgegeven) worden 3 maal berekend.			
Bij abonnement			
Advertentiën		Ingezonden	
250 regels 7 cent		250 regels 10 cent	
500 " 6 "		500 " 9 "	
1000 " 5 "		1000 " 8 "	
3000 " 4 "		3000 " 7 "	
Cliché-annonces:			
Advertentiën		Ingezonden	
250 regels 6 cent		250 regels 8 cent	
500 " 5 "		500 " 7 "	
1000 " 4 "		1000 " 6 "	
3000 " 3 "		3000 " 5 "	